

Muovinpyyntiä, roskajuoksua ja robottiromansseja
– Uusia sanoja Kielitoimiston sanakirjan kokoelmassa

Kielineuvoston seminaari 27.4.2018
Riitta Korhonen
Kielitoimisto, Kotimaisten kielten keskus

Aiheita

- **Muutama sana Kielitoimiston neuvonnan kysymystyypeistä**
- **Kielitoimiston sanakirjasta haettua**
- **Kielitoimiston sanakirjan uusia sanapoimintoja**

Käyttäjämääriä 2017

Julkaisu	Klikkauksia/hakuja	Kävijöitä
Kielikello	1 113 664	609 292
Kielitoimiston ohjepankki	2 291 928	668 720
Kielitoimiston sanakirja	3 573 041	368 361

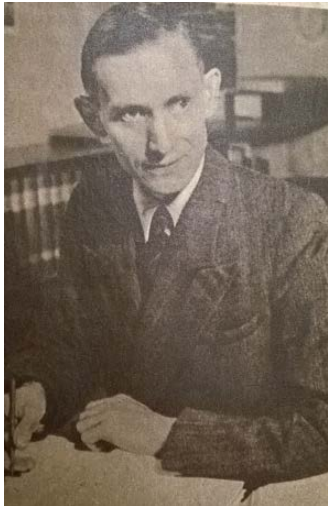

Kielitoimiston puhelinneuvonta

Vuosi	Puhelut
1945	3 764
1952	5 583
1966	10 127
1997	17 501
2004	10 616
2011	4 972
2015	2 469
2017	1 769

Minkätyyppisiä kysymyksiä kysytty neuvonnasta?

- tosi-tv-tähti: ”riittäisikö yksi viiva?”
- appelsiini-mangosalaatti: ”onko pakko käyttää viivaa?”
- freelancesuomentaja: ”eihän tarvita viivaa?”
- 15–17-vuotiaat: ”riittäisikö yhdenlainen viiva?”
- Suomen Tukholman-lähetystö: ”onko pakko käyttää viivaa?”
- pop up -kauppakeskus, pop-up-kauppakeskus: ”mihin viiva ja tyhjä väli?”
- Toivo Kuula -sali: ”mihin tyhjä väli?”

Minkätyyppisiä kysymyksiä kysytty neuvonnasta? (jatkoa)

- **Move!-hanke: ”miten äännetään?”**
- **personal traineria, personal traineriä: ”kumpi oikein?”**
- **ulko- vai sisäpaikallissija (toimistolla vai toimistossa? lähdetään porukalla vai porukassa?)**
- **sanojen ja sanontojen taustoja**
- **tekstinhuoltokysymyksiä (virkerakenne, välimerkit, sanajärjestys, ...)**
- **sijapäätteen liittäminen numeroon**
- **lainausmerkkien käyttö**

Kielitoimiston ohjepankki (www.kielitoimistonohjepankki.fi)

Kielitoimiston ohjepankki

Palvelun käyttöohje

[Etusivu](#)

Selaa aiheita

Merkit, numerot ja lyhenteet >

Nimet >

Sana >

Lause >

Teksti >

[Palaa etusivulle](#)

Ajantasaista kieli- ja nimitietoa

Kielitoimiston ohjepankista löytyy vastauksia monenlaisiin oikeinkirjoitusta, kielioppia ja nimiä koskeviin kysymyksiin. Ohjepankkiin on koottu keskeisimmät kieli- ja nimiohjeet mm. Kielitoimiston oikeinkirjoitusoppaasta, Kielitoimiston nimioppaasta ja Kielitoimiston kielioppioppaasta.

Ohjepankin haku koskee myös Kielitoimiston sanakirjaa ja Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja, kuten Etunimien taivutus ja Maiden nimet seitsemällä kielellä. Ohjeita ja ohjekokonaisuuksia päivitetään ja lisätään jatkuvasti. Hakuun on tulossa mukaan myös uusia verkkojulkaisuja. Katso lisätietoa [Kielitoimiston ohjepankin käyttöohjeista](#).

Tervetuloa Kielitoimiston ohjepankin käyttäjäksi!

Etkö löytänyt etsimääsi? – Anna palautetta Kielitoimiston ohjepankista [klikkaa tästä](#).

Etsitkö tätä?

[Mihin pilkku?](#)

[Pronominit: mikä on pronomini?](#)

[Sisä- vai ulkopaikallissija? Yleiskatsaus](#)

[Puolueiden nimet ja lyhenteet](#)

[Yhdysmerkki](#)

[Omistusliitteet](#)

Katsotuimmat ohjeet

[Yhdyssana vai ei: nurin päin vai nurinpäin?](#)

[Yhdyssana vai ei?](#)

[Yhdyssana vai ei: suomen kieli, suomenkielinen](#)

[Pronominit: joka vai mikä?](#)

[Lyhenneluettelo](#)

Kielitoimiston
sanakirja

A B C D

Kielitoimiston sanakirja

Nimiluettelot

[Etunimien taivutus](#)

[Sukunimien taivutus](#)

[Maiden nimet seitsemällä kielellä](#)

ohjeita sanojen ja nimien oikeinkirjoituksesta, taivuttamisesta ja ääntämisestä sekä muoto- ja lauserakenteesta

Huhtikuu

- * vessakirja (HS, ip)
- * sumokyykky (puhe, ip)
- * allergiakevät (HS/ip)
- * kielenmuotoilu (kielenhuolto; Eeva Bönni / PS)
- * katsonto 'katsomiskenta' (ekieku / sr)

Piikkihihto ('piikkihihtäminen' -
hiihdon yhdistelmä, on Wikipedia) / ka

* kaasuautoilu (Aarre / ip)

sämpyläsukupelvi (ikäväite, jossa huudattiin
sekä suora vanhemmille että omista lapsista,
kulttuurin RR)

* boulevardikaupunki (vrt. kaupunki/bulevardi)
→ - kaupunginosa (suora keh.)
RR

* tyhje (patteiden käyttäjätuki / AR)

KAIKKI SAA^{MS} KIRJOITAA!
MERKITSE X, JOS OLET TEHNYT
SANALIPUN SAKKEEN! JA PIIRTÄÄ

* Mietun -kampanja (naapuriapukampanja;
Karjalainen / L30)

* Kuolemantaito (esim. kuolemantaidon valmentaja;
YLE / L30)

fölläri = Föli-fillari (Turun kaupungin FB-
sivu 44 / TL)
(eli Turun kaupunkipiiri)

* tasa-ammatti (HS/ip)

yhden lapsen jono (vrt. pari-jono; päiväkotijonon ohitus
metrossa / HMC)

* tietoturvakonsultti (yle.fi / RT)

* sole-hopnea (yle.fi / RT)

* netflixata (Twitter / PS)

* ulista; uli uli, vrt. valittaa; vali vali (Twitter / RT)

* tylsyysspäissään

* auktoriteettipäissään (Twitter / PS)

Uusia sanapoimintoja Kotuksen sivuilla (www.kotus.fi)

- **2010: hiilijalanjälki, lemmenlukko, maahanmuuttokriittisyys, tuhkakaaos, vihapuhe**
- **2012: aihetunniste, hashtag, joukkorahoitus, pilvipalvelu, supata, talkoistus**
- **2014: instata, kissakahvila, kuittipakko, selfiekeppi, vetäytymishuone, vierastaistelija**
- **2016: hyggeillä, nyhtökaura, pokettaa, suvakki, totuudenjälkeinen**

Kielitoimiston sanakirjan päivitys 2017

- **Lisättyjä sanoja**

burkini, emoji, hevi-osasto, höntsätä, ikuisuusprojekti, klikkausjournalismi, laastarisuhde, nyksä, raakaruoka, ruutuaika, suppailla

- **Uusia merkityksiä**

- **jumpata:** voimistella (kuntoilutarkoituksessa). Käydä jumppaamassa.

- **Kuv., ark. kehittää, parannella. Jumpata ajatteluaan. Sääntöjä jumpattiin kevyemmiksi.**

- **Tyylilajimuutoksia**

- *vaasi* arkisesta neutraaliksi

- *tiukkapipo* leikillisestä arkiseksi

- *kotikontu* ylätyylisestä neutraaliksi (*palasi kotikonnuilleen*)

- *vankimielisairaala* neutraalista vanhentuneeksi

Kesällä 2018 ilmestyvään päivitysversioon tulossa mm. seuraavia sanoja

- bitcoin, cissukupuolinen, diginatiivi, drone, drooni, energiatodistus, fitness, G-piste, hävikkiruoka, ilmastopakolainen, jonne, kaupunkipyörä, kokemusasiantuntija, mobiililippu, sydäniskuri, tubettaa, vegaaninen

Kielitoimiston sanakirja: maaliskuussa 2018 eniten haettuja

- jonne, uusi, lyhyt, kaunis, joka, saada, sairausloma, olla, ruoka, internet, sama, suuri, aika, lapsi, se, alun perin, maa, lukuun ottamatta, pitää, kieli, lämmin, pitkä, kallis, tavata, kaikki, tämä, tarkistaa, some

Mitä sanakirjasta haettu mutta ei löydetty? Esimerkiksi

- bio, wifi, shokki, shampanja, drone, toissapäivänä, toiminnallisuus
[šokki, samppanja, toissa päivänä]

Vuoden 2018 sanapoimintoja

Ihmiset

- aikuistelu (adulthood)
 - 'toimitaan kuin aikuiset, otetaan vastuuta'
- bopo-syllisyys (body positive)
 - 'noloa laihduttaa'
- tunnelitulkinta
- turvahuppari
- lumihiutale (snow flake)
- sennu (ark.) 'seniori', vrt. junnu
- helikopterivanhemmuus
- elämänvaiheasunto
- kirkkoturva (< ainakin 2015)
- päiväpeti (daybed)

Ruoka-ala

- **hyönteisnäkkäri**
- **gurtti ("kaurajugurtti")**
- **sateenkaariruokavalio**
- **markettiviini**
- **ruokataju (food sense)**
 - "omakohtainen ymmärrys ruokavalinnoista, kyky hahmottaa syömisen sosiaalisia, kulttuurisia ja arkisia merkityksiä"

Lääketeiede

- **kakkabakteerikapseli, superkakka**
- **valveleikkaus**

Ympäristö, työelämä

- merimuovi, muovinpyynti, vanupuikkokiello
- ilmastohuoli
- kekeily (< keke < kestävä kehitys)
- roskajuoksu, ploggaaminen

- työvoimapula-ammatti, ylitarjonta-ammatti
- castata (ark.) 'roolittaa'

Tekniikka

- **mobiilikolehti**
 - **mobiilisovellus, jolla kolehdin voi maksaa älypuhelimella Messengerissä**
- **robottivauva**
- **hoivarobotti**
- **kuntoutusrobotti**
- **asiakaspalvelurobotti**
- **bottikuiskaaja (opettaa asiakaspalvelurobottia vastaamaan oikealla tavalla)**
- **seksirobotti**
- **robottiseksuaali**
- **robottiromanssi**
- **älyrollaattori**

Tekniikka (jatkoa)

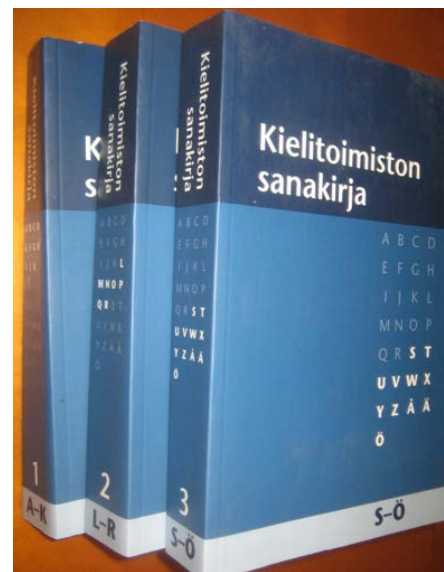
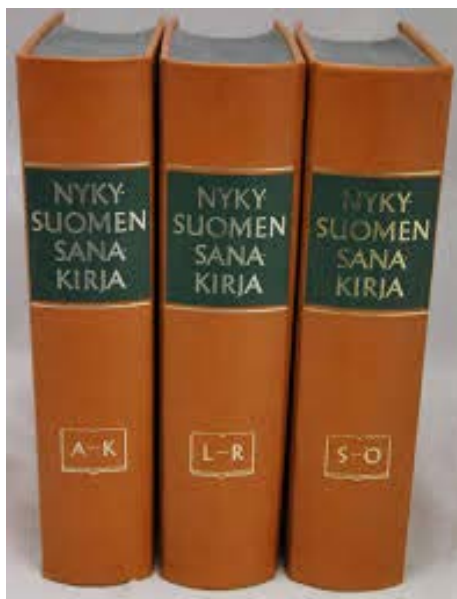
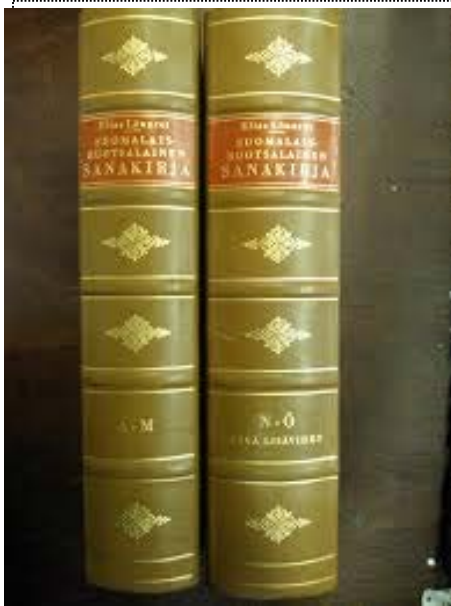
- **pilveyttää**
 - **käyttää haittaohjelmien ohjaamisessa ja hallinnassa pilvipalveluja**
- **afkata (slg.)**
 - **be afk, olla pois näppäimistöltä/tietokoneelta (afk = away from keyboard, esim. kesken pelin)**
- **idlata, idlaus (slg.)**
 - **henkilö ole paikalla esimerkiksi nettikeskustelussa (ollut käytössä jo 2008)**
- **pankittaa**
 - **kerätä tunteja pankkiin**

Huom. *vale*-alkuisia sanoja

- osa jo 1980- ja 1990-luvuilta, kuten valekoehenkilö ja valehyökkäys
- osa 2000-luvun alusta, kuten valerakas

Tuoreempia *vale*-alkuisia sanoja

- valevaalit, valedemokratia, valeutiskanava, valemedia, valetieto, valeliitto, valeapteekki
- valepotilas, vale-eläkeläinen, valekerjäläinen, valekokki, valeopettaja, valejuristi, valesähkömies, valeimaami
- valesalaatti (esim. makkarasalaatti ei ole kevyt)
- valeasunto (ei oikeasti myynnissä tai vuokrattavissa)

Kielitoimiston sanakirja

[Etusivu](#) | [Ohjeet](#) | [Tietoa sanakirjasta](#) | [Hakuhistoria](#) | [Hakusanaluettelo](#)

[Asetukset](#) | [Yhteystie](#)

Haettava sana:

Hakutapa:

www.kielitoimistonsanakirja.fi

Tervetuloa Kielitoimiston sanakirjaan

Kielitoimiston sanakirja on Kotimaisten kielten keskuksessa laadittu suomen yleiskielen sanakirja. Se pohjautuu laajaan, jatkuvasti kartutettavaan nykykielen sana-arkistoon. Sanakirja antaa tietoa nykysuomen sanojen merkityksistä, käytöstä ja tyylisävyistä samoin kuin taivutuksesta ja oikeinkirjoituksesta. Kielitoimiston sanakirja nojautuu kannanotoissaan suomen kielen lautakunnan päätöksiin. Sanakirjassa on yli 100 000 hakusanaa.

